

Aplicació del Pla Bolonya a la docència de l'assignatura de societats mercantils de la diplomatura de relacions laborals

Eix temàtic: Planificació docent

AUTOR: Dr. Eliseo Sierra Noguero

Departament: Dret Privat

Centre: Facultat de Dret (UAB)

E-mail: eliseo.sierra@uab.es

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

El desenvolupament dels nous plans d'estudi d'estudis superiors en el marc del Espai Comú d'Educació Superior (EEES) s'ha de fer en el marc del perfil de formació del futur titulat basat en resultats d'aprenentatge, els quals s'expressen en competències. Els plans d'estudi estaran estructurats en crèdits europeus (ECTS, que corresponen a *European Credit Transfer System*), que es caracteritzen perquè tenen en compte, a més de les hores lectives, totes les activitats de l'estudiant en el procés d'aprenentatge. El "crèdit europeu" és l'estàndard adoptat per totes les universitats de l'espai europeu d'educació superior per tal de garantir la possibilitat de comparar entre sí els estudis que ofereixen. En l'àmbit de l'espai europeu s'ha acordat que un curs acadèmic és de 60 crèdits ECTS, on el nombre d'hores assignades a un crèdit ECTS està entre les 25 i 30 hores. En el cas de la nostra universitat, s'ha definit que el curs acadèmic és de 1500 hores, on cada crèdit ECTS equival a 25 hores de treball de l'estudiant (document Marc per a l'elaboració dels Màsters oficials, aprovat per la Comissió d'Afers Acadèmics de la UAB de 21 de març de 2006).

Durant el període de transició que ha de concloure amb l'adaptació dels estudis d'educació superior a Espanya a les exigències de l'EEES, i concretament a l'assumpció del sistema de crèdits europeus en els plans d'estudi, diverses iniciatives s'han posat en marxa per tal de motivar l'aprenentatge de l'alumne. La Unitat d'Innovació Superior en Educació Superior (IDES) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), entre d'altres, organitza el Programa de Formació Docent en Educació Superior i ofereix cursos d'innovació docent, en molts els quals he participat en aquests dos últims anys.

Aquest document té per objecte explicar la forma en com he aplicat el sistema de formació continuada amb aprenentatge autònom i tutoritzat a l'assignatura "Societats mercantils" de la Diplomatura de Relacions Laborals. El percentatge d'aprovats va ser d'un 75% entre les dues convocatòries de juny i setembre. El grau d'acceptació per part dels alumnes del sistema d'avaluació continuada i del docent va ser més alt (4.4 sobre 5) que quan he aplicat el sistema únic d'examen final.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

Aquest projecte docent fou ideat i aplicat al grup 51 (tarda), de l'assignatura "societats mercantils" de la Diplomatura de Relacions Laborals de la Universitat Autònoma de Barcelona, del qual era el docent en càrrec. Les classes van tenir lloc durant el segon quadrimestre del curs acadèmic 2005-2006, des del 21 de febrer fins a l'1 de juny de 2006. En total, quinze setmanes, descomptant una de setmana santa. Les classes eren de 15:30 a les 18:30 hores.

PARAULES CLAU

Espai Europeu d'Educació Superior, tutoria acadèmica, mètodes d'avaluació de l'aprenentatge.

1. COMPETÈNCIES PER DESENVOLUPAR I OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA DE "SOCIETATS MERCANTILS"

A) Competències que es pretenen desenvolupar (d'entre les seleccionades per la titulació).

La teoria del règim jurídic espanyol sobre les societats mercantil poden trobar-lo els alumnes a qualsevol dels manuals inclosos a la bibliografia de l'assignatura, entre ells, el material docent que he publicat (*Curso de Derecho mercantil. Relaciones Laborales*, Servei de Publicacions de la UAB, Bellaterra, 2005).

Així mateix, hi ha la necessitat d'atendre el desenvolupament de competències i habilitats bàsiques com ara les següents:

- Familiarització amb la biblioteca, el Registre Mercantil, la Generalitat de Catalunya, la Hisenda Pública o la Seguretat Social, entre d'altres institucions públiques.
- Capacitat crítica per a l'avaluació de les dades obtingudes, reconeixement de la informació més important i aplicació a la resolució de problemes.
- Disposició per a treballar en equip a les classes pràctiques.
- Saber comunicar i argumentar les pròpies idees i conclusions.
- Desenvolupament de la capacitat escrita, per tal de presentar les pràctiques proposades amb la deguda correcció formal i d'acord amb les preguntes formulades.
- Utilització de les bases de dades de jurisprudència i legislació.

B) Objectius a desenvolupar i enfocament dels mateixos.

- Conèixer els diferents tipus de societats mercantils per tal de desenvolupar tasques d'assessorament en la creació d'empreses.
- Assolir nocions essencials sobre el funcionament intern de qualsevol societat mercantil.
- Aprendre a dissenyar plans de creació i posada en funcionament de noves empreses.
- Familiaritzar-se amb la pràctica de creació de empreses.

2. DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

2.1. Context de l'actuació docent: la Diplomatura de Relacions Laborals (UAB).

D'acord amb el pla d'estudis de Relacions Laborals de la UAB, l'assignatura "Societats mercantils" es configura com a una optativa, vinculada a l'àrea de coneixement de Dret mercantil (en la qual estic integrat). Aquesta assignatura substitueix "Cooperatives i societats anònimes laborals" del pla d'estudis antic. L'alumne no pot cursar "Societats mercantils" sense tenir aprovada l'assignatura "Dret privat", impartida al primer quadrimestre del primer any de carrera.

"Societats mercantils" és una assignatura de 4,5 crèdits, 3 dels quals són teòrics i 1,5, pràctics. El breu descriptor del seu contingut estableix com a coneixements essencials els següents: societats mercantils, societats anònimes, societats de responsabilitat limitada, societats anònimes laborals, societats de responsabilitat limitada laborals, societats cooperatives.

2.2. L'alumnat de la matèria: número, experiències prèvies i perfil.

El grup 51 de la assignatura optativa "Societats mercantils" estava compost de disset alumnes. L'assistència a classe variava aproximadament entre el 55-70% (11-13 alumnes). Quatre alumnes no van venir a cap classe. Un es va incorporar a l'últim mes de classes.

Els alumnes provenen de la superació de les proves d'accés a la Universitat, dels mòduls de la formació professional o del sistema d'accés per als majors de 25 anys.

Els alumnes havien cursat ja l'assignatura "Dret privat", d'introducció del dret civil i mercantil. Cap d'ells tenia experiència prèvia directa en la creació i funcionament de societats mercantils i empreses. La majoria d'ells és menor de vint-i-cinc anys, llevat de dos alumnes de més edat, ja amb una carrera professional consolidada.

La majoria dels alumnes alternen els estudis amb llocs de treball de diferent naturalesa: dos són funcionaris, un és empleat de banca, un parell són dependents del comerç i un és treballador de la indústria. Dels altres, no vàrem poder conèixer la posició laboral exacta. Només una alumna reconeix dedicar-se únicament a l'estudi.

2.3. Mètodes d'ensenyament i aprenentatge.

L'estudiant aprèn de manera independent a construir el coneixement amb la tutoria del docent, que té davant el repte d'acompanyar l'alumne en el seu procés d'aprenentatge i facilitar-li un desenvolupament integral que el permeti ser competent en l'assignatura rebuda, en aquest cas, en el règim jurídic de les societats mercantils.

Les classes lectives van ser de 42 hores durant el quadrimestre, ja descomptant la setmana santa. En catorze setmanes reals de curs, els alumnes havien de fer necessàriament nou pràctiques per tal de superar el curs per formació continuada. L'objectiu era assolir una dedicació addicional en les pràctiques de aproximadament 67,5 hores en el procés d'aprenentatge de l'alumne. Com a mètode de control, en cada pràctica, els alumnes havien d'indicar el temps dedicat a la recerca d'informació i el temps per a la elaboració, d'acord amb el sistema de crèdits europeus (ECTS). La finalitat era sumar les 45 hores de classes lectives, més 67,5 de hores d'aprenentatge autònom, amb un total de 112,5 hores, corresponent a 4,5 crèdits ECTS (25 hores per crèdit ECTS).

Els mètodes d'ensenyament i aprenentatge utilitzats varen ser els següents: les classes lectives i la correcció de pràctiques a l'aula, la resolució individualitzada de casos pràctics i l'examen final pels alumnes que no varen superar l'assignatura per curs.

A) Classes lectives: el seguiment del material docent publicat per la UAB i el mètode del cas. Treball d'aula: correcció de les pràctiques a classe, amb treball en grup i comunicació oral persuasiva.

La matèria s'ha desenvolupat en primer lloc mitjançant l'activitat de classe, a partir de les explicacions del docent i el material docent. Aquesta publicació ha contribuït decididament a avançar més ràpidament en les lliçons, ja que no era necessari copiar els apunts. Donat que la teoria ja la tenen els alumnes en el material docent, he fet ús de la "metodologia dels casos". La dinàmica de les classes ha estat molt més participativa del que és habitual, de manera que més que un monòleg, es tractava cada classe d'un diàleg, d'un intercanvi d'idees. Per tal de contextualitzar els alumnes en cada lliçó, s'exposava un cas pràctic on ells eren els protagonistes, per exemple, des de principi de curs cadascú dels alumnes havia d'invertir una quantitat de diners en una societat mercantil i, per tant, eren socis. Aquest plantejament facilità enormement l'interès dels alumnes per lliçons com els "Drets dels socis", "la junta general de socis", "l'administrador de societats mercantils", "les accions de la societat anònima", etc. La metodologia del cas emprada permetia atreure l'alumne cap a uns coneixements teòrics que, d'una altra manera i d'acord amb la meua experiència prèvia, estan massa allunyats de les preocupacions i interessos d'alumnes que en general gairebé no arriben als vint anys.

El treball cooperatiu dels alumnes tenia lloc a la primera hora i mitja de cada classe, dedicada a posar en comú el treball individual de cadascú i a iniciar les discussions entre ells sobre les solucions donades a cada pràctica. En aquest sentit, he fet ús del que he après al curs "Gestió del grup de classe: metodologia de l'aprenentatge" de la Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior de la UAB. Després de presentar cada pràctica, i donat que cada alumne dels presents l'havia treballat individualment, formulava preguntes relacionades amb la pràctica que, en grups de dos o tres persones havien d'intentar donar resposta. Durant els trenta o quaranta minuts dels que disposaven per intercanviar la informació entre ells i donar resposta a les preguntes, el docent anava de grup en grup, successivament per atendre els dubtes i per evitar la dispersió de

III Jornada d'Innovació Docent 2006

l'interès. Generalment, els grups es formaven *ad hoc* per a cada classe, si bé sí acostumava a haver-hi una certa uniformitat en la composició dels seus integrants, ja que els alumnes que són amics formaven part del mateix grup. En qualsevol cas, també es formaven grups de persones que gairebé no es coneixien, permetent d'aquesta manera uns resultats interessants. A continuació, el portaveu de cada grup, lliurement designat en el sí de cadascun, feia la presentació de les conclusions obtingudes, intentant donar resposta a les preguntes formulades pel professor a classe i a la pràctica. No obstant, cada alumne, portaveu o no, podia en qualsevol moment intervenir, per tal d'expressar idees o fets de forma clara i de manera persuasiva, intentant convèncer als altres del punt de vista propi. S'observà igualment en alguns alumnes creativitat per a proposar solucions radicals en contraposició amb el que diu pròpiament la llei, desenvolupant d'aquesta manera una capacitat crítica en alguns casos sorprenent.

Al final de la classe, cada alumne lliurava la pràctica realitzada, amb totes les correccions comentades a classe entre el professor i els alumnes. Al final del curs, la nota de les nou pràctiques van determinar si l'alumne aprovava per curs i, en aquest cas, la nota final, o bé si resultava necessari examinar-se.

B) Treball personal d'anàlisi i resolució individualitzada de nou pràctiques sobre societats mercantils.

Des del principi del curs, es va plantejar als alumnes la possibilitat de fer avaluació continuada per tenir l'oportunitat d'aprovar per curs amb la realització d'una manera correcta de les nou pràctiques relatives al temari del curs, amb un increment de la dificultat i complexitat en l'elaboració. Les pràctiques havien necessàriament de realitzar-se de forma individual, sens perjudici de treballar en grup en el moment de la seva correcció a classe. La finalitat era evitar que alguns alumnes poguessin aprofitar-se del treball d'altres, com succeeix habitualment en les tasques de grup.

Al final del curs, les notes obtingudes en les nou pràctiques corregides varen determinar la nota de cada alumne. Dotze alumnes van superar l'assignatura per curs amb les següents qualificacions: tres excel·lents, quatre notables i cinc aprovats. Un alumne, al que li faltaven dues pràctiques i dos de les presentades estaven suspeses, no va aprovar per curs.

Els alumnes rebien informació amb prou temps sobre les pràctiques a realitzar. Al principi del curs, la pràctica es deixava al servei de fotocòpies per a l'adquisició per part de l'alumne, si bé després per sol·licitud de la majoria dels alumnes, vaig crear una carpeta d'adreces electròniques que enviava paral·lelament al sistema tradicional de deixar la pràctica al servei de fotocòpies. En quant al lliurament, la majoria dels alumnes la lliurava en paper després de la correcció de la pràctica a classe, si bé també alguns me la feien arribar per correu electrònic. Al final del curs, tots els alumnes interessats podien recollir les seves pràctiques corregides, amb la nota de cadascuna.

* **Primera pràctica:** Formulació de set preguntes de resposta breu sobre Dret mercantil. La pràctica fou plantejada la primera setmana del curs per realitzar-la individualment. Els alumnes havien de presentar-la la setmana següent (**28 de febrer**) per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent.

Un punt fort d'aquesta pràctica és el seu caràcter engrescador, ja que es planteja com un joc on la resposta és íntegrament al material docent, de manera que l'alumne ha de trobar-la, fent ús de

III Jornada d'Innovació Docent 2006

l'índex general i sobretot de l'índex analític que acompanya al material docent en la seva part final. Al mateix temps, l'alumne es familiaritza i recorda els termes essencials del Dret mercantil que va estudiar a l'assignatura obligatòria de Dret privat al primer curs. Aquesta voluntat d'engrescar l'alumne en un tipus de pràctica senzilla i de recordar conceptes va obtenir un bon resultat en quant a l'alt seguiment, ja que van fer la pràctica dotze persones corresponent a un 100% dels que varen assistir a la segona setmana de classe, del total de setze-disset persones matriculades inicialment al grup.

Un punt a millorar és la poca creativitat de la resposta dels alumnes. La majoria es va limitar a cercar la resposta en el material docent preparat i publicat pel professor. Només alguns han anat més enllà, buscant la resposta més adient per altres vies. Malgrat la bibliografia àmplia a la seva disposició en el temari de l'assignatura, com a regla general han recorregut a Internet per localitzar les fonts legislatives aplicables a cada resposta.

Com a proposta d'un pla de millora, la utilitat d'aquest tipus de pràctiques s'hauria de complementar en el futur amb un comentari exprés en el text de la pràctica per tal de deixar clar que no és suficient amb transcriure el que diu el material docent. Resulta necessari aconseguir que l'alumne amplii informació, com van fer només alguns, ja que d'altra manera la finalitat de la pràctica no es compleix en la seva integritat.

* **Segona pràctica:** Està composta de dues parts. La primera consisteix en una lectura de la important sentència del Tribunal Suprem de 3 d'octubre de 1995, sobre la liberalització de la professió dels agents de la propietat immobiliària i formulació d'una pregunta a l'alumne per tal que demostrï que ha entès la "ràtio decidendi" de la sentència. La segona part consisteix en sis preguntes sobre el primer tipus de societat mercantil des d'un punt de vista històric, com és la societat col·lectiva. La pràctica fou plantejada la segona setmana del curs per realitzar-la individualment. Els alumnes havien de presentar-la la setmana següent (**7 de març**) per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent, el que van fer onze alumnes.

El punt fort d'aquesta pràctica de la lectura de la sentència és l'exigència que suposa enfrontar l'alumne amb el llenguatge propi de les sentències judicials, si bé del Tribunal Suprem, en aquest cas, que normalment estan millor escrites i són més clares que les de altres tribunals inferiors. Constitueix un tipus de competència d'especial utilitat en el marc de les relacions laborals, donat que com a professionals poden representar als seus clients davant la jurisdicció social. Malgrat la dificultat pròpia del llenguatge judicial, així com el fet que el material docent no podia donar la resposta a la pregunta plantejada sobre la sentència, el resultat va ser mitjanament satisfactori, ja que varen lliurar la pràctica onze persones i la majoria d'elles va saber trobar la decisió final continguda a la sentència. Una minoria va anar més enllà i després d'explicar els fets, va fer referència als arguments emprats pel Tribunal Suprem per justificar la seva decisió.

Pel que fa a la segona part, les preguntes repetien el mateix esquema de la primera pràctica amb una variació. Per tal de contextualitzar l'alumne, en comptes de fer una pregunta abstracta, cadascuna anava referida a una societat personalista concreta, creada per un parell de socis que volien tirar endavant una empresa. Per exemple, dir quin nom li posaria, quan aquest tipus de societats necessàriament ha de tenir com a nom el nom civil de tots o algun dels socis. Semblava una forma més atraient que demanar simplement què diu la llei sobre la denominació de les societats mercantils. La resta de preguntes seguien el mateix esquema.

III Jornada d'Innovació Docent 2006

El punt a millorar d'aquesta pràctica és a la primera part, dedicada a la sentència, ja que el plantejament era massa concret en la decisió final del Tribunal Suprem. D'aquesta manera, per exemple, es pot demanar que diguin quines són les parts en litigi, quins són els antecedents del cas, quina va ser la solució del jutjat de primera instància, així com la de l'Audiència Provincial, de manera que tenen una visió del recorregut judicial del cas i poden confirmar en un cas real com funciona l'organització de recursos judicials. Aquest sistema pot permetre extreure major contingut al treball de l'alumne, ja que en tots els casos ha d'haver llegit la sentència. També en quan a les preguntes de la societat personalista, si bé el resultat va ser igualment positiu, de nou els alumnes van limitar-se a transcriure literalment el que deia el material docent. Només un o dos alumnes van fer comentaris addicionals.

* **Tercera pràctica:** Formulació de deu preguntes de resposta breu sobre fundació de la societat anònima i registre mercantil. La pràctica fou plantejada la tercera setmana del curs per realitzar-la individualment. Els alumnes havien de presentar-la la setmana següent (**14 de març**) per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent.

La pràctica reproduïx el model de treball exigint a l'alumne en la primera pràctica, de manera que l'alumne troba resposta fàcilment en el material docent publicat pel docent. Els resultats són novament desiguals, de manera que mentre la majoria dels alumnes es limita a reproduir literalment el tenor del llibre, només els alumnes més aplicats consulten fonts complementàries, principalment legislació extreta de l'Internet. En total, onze persones van fer la tercera pràctica, més o menys les mateixes que varen assistir per corregir-la a classe i lliurar-la personalment. No obstant, encara que va tenir acceptació entre els alumnes, aquesta pràctica reproduïx l'esquema de la primera pràctica i és menys exigent que la segona pràctica, que incorporava la lectura d'una sentència i la resposta de preguntes breus sobre un cas real. Com a proposta d'un Pla de millora, la formulació de les preguntes es podrien fer de nou de forma que millorés la contextualització dels alumnes, mitjançant preguntes sobre un cas pràctic real, en comptes de preguntes en abstracte.

* **Quarta pràctica:** Cas pràctic consistent en la localització de vint defectes legals introduïts en els estatuts de funcionament intern d'una societat anònima. La tasca de l'alumne consisteix en comparar el Text refós de la Llei de societats anònimes de 1989 i el Reglament del Registre Mercantil de 1996, per tal d'avançar-se a errors legals que, en el procés de qualificació del estatuts per tal de ser inscrits en el Registre Mercantil, poden impedir la inscripció per defectes de fons. Precisament una de les sortides professionals dels diplomats en relacions laborals és l'assessorament a societats en formació, així com la redacció dels seus estatuts de funcionament, raó per la qual aquesta pràctica, tradicional en la meua docència a la llicenciatura de Dret, també era d'utilitat als alumnes. La pràctica fou plantejada la quarta setmana del curs per realitzar-la individualment. Els alumnes havien de presentar-la la setmana següent (**21 de març**) per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. En total, dotze persones van lliurar la pràctica.

El punt fort d'aquesta pràctica resideix, al meu parer, en la combinació d'un document de la vida real, com són els estatuts d'una societat anònima, i textos legislatius. Tant l'un com l'altre constitueixen una bona mostra de la realitat de la fundació i funcionament d'una societat anònima, amb els quals els alumnes no estan molt habituats, per raó de la seva especialització. Constitueix així una oportunitat per tal que l'alumne conegui l'estructura i contingut de

III Jornada d'Innovació Docent 2006

documents societaris i de textos legislatius. És destacable, en aquest sentit, que l'alumne va localitzar les lleis i reglaments pel seu compte, principalment per Internet, per fer la pràctica. El recurs a Internet de forma indiscriminada, com ara posar "Llei de societats anònimes" a google i descarregar-se el primer arxiu no ofereix les mateixes garanties d'actualització, malgrat tot veritablement la majoria dels alumnes va saber utilitzar webs de legislació actualitzada.

Així mateix, la pràctica va oferir la possibilitat de veure els diferents tipus de presentacions que feien els alumnes. Per exemple, la majoria dels alumnes va seguir un programa Word, de forma que correlativament indicaven l'error i a continuació l'article correcte. No obstant, un alumne va utilitzar el programa Excel per tal de fer dues taules, una amb indicació de l'article erroni dels estatuts i l'altra taula amb l'article correctament redactat de conformitat amb la Llei. No és clar que tots els alumnes coneguin la forma d'utilització del programa Excel i, en el cas d'aquest alumne, la seva presentació va fer més atractiu el seu cas pràctic.

Com a punt a millorar, possiblement és una pràctica on el nivell és més alt, tractant-se d'una pràctica de la llicenciatura en dret, traslladada a relacions laborals. Sens dubte va ser la pràctica més difícil, com proven els resultats obtinguts, on cinc alumnes obtingueren la qualificació de suspens o d'aprobat baix. No obstant, la majoria dels alumnes van fer un treball suficient i el comentari de la pràctica en grup va reflectir que havien gaudit i après amb aquest tipus de pràctica.

* **Cinquena pràctica:** Es va lliurar als alumnes una nota informativa del Registre Mercantil corresponent a una societat anònima real. Aquesta informació és posada a disposició telemàticament de qualsevol interessat en conèixer la situació jurídica de les societats mercantils inscrites en el Registre Mercantil i certes dades comercials i econòmiques d'interès. A la vista de la informació, l'alumne havia de respondre una sèrie de preguntes, com ara quin tipus d'activitat empresarial desenvolupa la societat, quina és l'estructura de l'òrgan d'administració, quan va començar les seves operacions comercials, quin és el seu capital social, quins són els seus consellers d'administració i els seus apoderats generals, si ja ha dipositat els comptes anuals dels anys anteriors o no, etc. La pràctica fou plantejada la segona setmana del curs per realitzar-la individualment. Els alumnes havien de presentar-la el **4 d'abril** per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. Van presentar el treball un total de deu alumnes, amb bons resultats en general.

Un punt fort d'aquest tipus de pràctiques és la familiarització de l'alumne amb la informació registral que és de molta utilitat al tràfic comercial, ja que permet tenir una certa seguretat jurídica respecte a les característiques socials i econòmiques de les empreses. Es tracta així d'un document de gran interès pels alumnes.

Com a proposta d'un pla de millora i a fi de treure més profit d'aquesta documentació, una opció seria elaborar un cas pràctic com un tipus de compravenda o un contracte de treball amb una empresa concreta. Mitjançant la informació registral al seu abast, els alumnes podrien contextualitzar millor la gran utilitat els diversos canals de publicitat del Registre Mercantil, sobretot ara que és possible obtenir-la via Internet.

* **Sisena pràctica:** Consisteix en la creació de la pròpia societat anònima de cada alumne, així com el lliurament d'esquemes per conèixer les seves obligacions comptables, laborals i tributàries. Amb aquesta finalitat, els alumnes disposen del material docent, així com un model

III Jornada d'Innovació Docent 2006

d'estatuts de funcionament intern, més un dossier preparat per la Generalitat amb totes les adreces d'interès i més informació. La pràctica fou plantejada la setmana prèvia a setmana santa i els alumnes devien presentar-la tres setmanes després (**25 d'abril**) per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. En total, dotze persones van lliurar la pràctica.

Com a punt fort, aquesta pràctica va ser sens dubte la que més va agradar als alumnes, tal i com varen manifestar a classe durant la correcció, degut a la seva utilitat i a la seva creativitat. La majoria va optar per crear una empresa dedicada a l'assessorament de treballadors o d'empreses, com era l'exemple al cas pràctic, de manera que van elaborar els estatuts socials per crear Asesores laborales Algasaba, SA, CR4 Grup Asesor S.A., Asesoría Plus, etc. Altres, van optar per diferents tipus de negocis als quals dedicar-se com a objecte social de la societat.

* **Setena pràctica:** Plantejament d'un cas pràctic sobre prevenció de riscos laborals per part d'una societat constructora en una hipòtesi d'accident d'un treballador. Els alumnes havien d'estudiar la llei de prevenció de riscos laborals, la llei de societats anònimes i el Codi Penal per tal de determinar l'existència o no de responsabilitats civils i penals de la societat constructora i els seus administradors. Els alumnes havien de presentar-la el **2 de maig** per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. Un total de tretze alumnes van fer la pràctica.

El punt fort d'aquesta pràctica residia en el seu gran interès, donat que els alumnes van poder veure i resoldre un cas habitual i d'una gran problemàtica humana i jurídica, com són els accidents laborals, les assegurances patronals i la possible responsabilitat dels administradors de la societat per negligència en el compliment de la llei de prevenció de riscos laborals. Així mateix, a diferència d'altres pràctiques precedents on el material docent podia servir per a la resolució, en aquest cas l'esforç era necessàriament més gran, amb el tractament i estudi de tres lleis.

Com a punt per a millorar en el futur podem destacar la necessitat d'indicar als alumnes que consultin les bases de dades de jurisprudència donat que, tret d'un alumne, ningú va fer ús de sentències del Tribunal Suprem a la redacció de la pràctica. A la classe on vàrem, corregir la pràctica, vaig suplir aquesta mancança amb el consell d'utilitzar les bases de dades de jurisprudència i, com a exemple, vaig ensenyar la forma de buscar sentències a Aranzadi Jurisprudència i Legislació, ja que la majoria d'ells desconeixia aquesta important base de dades.

* **Vuitena pràctica:** Plantejament d'un cas pràctic extret d'una sentència del Tribunal Superior de Justícia del País Basc sobre un concurs d'una societat limitada, on alguns dels seus treballadors acomiadats decideixen formar una cooperativa per aprofitar les instal·lacions i clients de la societat concursada per crear un nou negoci. Els alumnes havien de presentar-la el **9 de maig** per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. Un total de dotze alumnes van fer aquesta pràctica.

Els alumnes van aprendre ràpidament la lliçó sobre la recerca de jurisprudència a les bases de dades i bona part d'ells va trobar la sentència sobre la qual estava inspirat el cas pràctic. No obstant, el resultat va ser decebedor donat que la majoria d'ells es va limitar a reproduir el que deia la sentència, sense afegir res propi. Com a pla per millorar per a futurs anys, seria convenient preveure la possibilitat que els alumnes trobin la sentència, posant per exemple algunes preguntes addicionals que assegurin que, fins i tot en aquesta hipòtesi, l'alumne farà un

treball complementari. D'altra manera, la pràctica no resulta creativa, ja que en general no tenen el nivell jurídic suficient com per a qüestionar si s'hauria pogut donar una resposta diferent a aquella que ofereix un tribunal i que es manifesta a la sentència.

* **Novena pràctica:** Formulació d'un cas pràctic relatiu al funcionament intern d'una societat limitada laboral on els socis entren en conflicte i neguen el dret de vot a un d'ells. Plantejat igualment a partir de casos reals. Els alumnes havien de presentar-la el **16 de maig** per corregir-la conjuntament a classe i lliurar-la al docent. Un total de dotze alumnes van fer aquesta pràctica.

La pràctica reproduceix el mateix format de les dues anteriors. Tant en la recerca i anàlisi de jurisprudència, com en l'estudi de la legislació, l'avenç dels alumnes és notable. També el seu interès vers l'assignatura.

C) Examen (només pels alumnes que no superen l'assignatura per curs).

Els alumnes poden superar l'assignatura "societats mercantils" mitjançant la realització d'un examen final sobre el temari en primera convocatòria (juny) o en segona convocatòria (setembre) de l'any acadèmic 2005-2006.

Cada examen consisteix en un test de 40 preguntes que avaluen els coneixements dels alumnes sobre la matèria impartida. En el procés de construcció del test, es varen tenir en compte els ensenyaments del curs "Avaluació dels aprenentatges. Disseny i elaboració de preguntes d'examen" de la Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior de la UAB. D'acord amb els objectius educacionals enumerats per Bloom (coneixement, comprensió, aplicació, anàlisi, síntesi i avaluació), el test presentat als alumnes entra a la categoria més senzilla d'avaluació dels coneixements. Es basa a la memòria de la informació apresada per l'alumne a base d'estudi individual i consisteix en preguntes de coses específiques (terminologia, fets, normes jurídiques, etc.). En total, dos persones van fer l'examen de juny, va aprovar un alumne que no havia superat l'assignatura per curs, mentre que va suspendre un altra que no va venir mai a cap classe.

3. CONCLUSIONS

La introducció de nous mètodes didàctics i d'avaluació compresos al Pla Bolonya a l'ensenyament de la matèria "Societats mercantils" de la Diplomatura de Relacions Laborals, suposa un increment notable de càrrega de treball pels alumnes, donada la preparació de les nou pràctiques proposades i, en cas de no aprovar per curs, de l'examen final.

La finalitat és completar les hores de classe lectiva (45 hores) amb una treball individualitzat per part de cada alumne amb un total aproximat de 67,5 hores. La majoria dels alumnes que han superat l'assignatura (12 sobre 17) van dedicar el temps de treball individual a l'elaboració dels nou casos pràctics. Un alumne que no aprovà per curs, donat que li faltaven pràctiques i algunes no estaven correctes, va doblar l'esforç ja que, apart del temps dedicat a les pràctiques que havia fet, va haver de memoritzar dades per tal de presentar-se també a l'examen de juny, on va superar finalment l'assignatura. Quatre alumnes varen suspendre. Tres d'ells no vingueren mai a classe, ni s'examinaren. Un que no va venir a classe, va fer l'examen de juny, però va suspendre.

III Jornada d'Innovació Docent 2006

D'acord amb el Programa d'avaluació de l'actuació docent de la UAB, els alumnes han valorat la docència amb una mitjana de 4.42 sobre 5, destacant sobretot que el seu interès per l'assignatura ha anat creixent al llarg del curs com a conseqüència de la docència rebuda per part del professor, que s'han acomplert o superat les expectatives que havia posat en l'assignatura, que el docent ha conduït la classe de tal forma que l'exposició dels continguts esdevé dinàmica i estimulant, que el docent ha utilitzat un seguit de recursos (exemples, preguntes obertes a la classe, etc.) per fomentar la participació dels estudiants i que entenen el que explica, responent a les preguntes que li formulen els alumnes durant la classe.

Com a pla de millora per successius cursos, s'ha d'incidir en la necessitat d'oferir material de suport a les classes, per tal que els alumnes disposin de documents útils per tal de comprendre l'assignatura, com ara escriptures notarials, balanços dels comptes anuals, etc. També sembla recomanable incidir que les pràctiques s'han de lliurar en la data concreta, així com establir que l'assistència a classe és obligatòria per tal d'aprovar per curs, amb un marge de tolerància de dues o tres classes d'absència.

4. BIBLIOGRAFIA

AA.VV.: "Tutoria universitària: una guia pràctica", Universitat de Barcelona, 2001.

BARBERÀ, E.: "Portfolio de l'alumne", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

BRICALL, J.: "Informe Universidad 2000", secció III, Difusió del coneixement: formar para aprender (puntos 4 y 5), 2000.

CÀCERES, P. y GARCÍA, E.: "Soy tutor: ¿qué puedo hacer?", Ama Proyecto Europa, 2004.

CROS, A. i VILA, M.: "Pràctiques sobre el discurs oral en l'àmbit acadèmic: estratègies de comunicació a l'aula", Universitat Autònoma de Barcelona, 2005.

DOMÉNECH, F.: *El proceso de enseñanza/aprendizaje universitario. Aspectos teóricos y prácticos*, Universitat Jaume I, Valencia, 1999.

DOVAL, E., RENOM, J. i RUÉ, J.: "L'avaluació dels coneixements. Disseny i elaboració de preguntes d'examen", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

DOVAL, E.: "Avaluació de l'aprenentatge", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

ESCUADERO, T.: "Evaluación de los aprendizajes en la Universidad", *Fòrum sobre docència universitària*, 2003.

GAIRÍN, J.: "La tutoria a la universitat", Universitat Autònoma de Barcelona, 2005.

GAIRÍN, J., FREIXAS, M., GUILLAMÓN, C. i QUINQUER, D.: "La tutoria acadèmica en el escenari europeu de la Educació Superior", en *Revista Interuniversitària de Formació del Professorat*, 18 (1), 2004, pp. 61-77.

IDES: "Resoldre problemes per aprendre", IDES, Servei de Publicacions de la UAB, 2005.

IDES: "El dossier d'una matèria: el portfolio", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

JOFRÉ, M.: "Mètode del cas", Universitat Autònoma de Barcelona, 2006.

MARTÍNEZ, M.: "Planificació de l'assignatura en els ECTS", Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

MATEO, J. I GUÀRDIA, J.: "L'acció tutorial", Agència per a la Qualitat del Sistema

---

III Jornada d'Innovació Docent 2006

Universitari de Catalunya, 2005.

RUÉ, J.: “Gestió del grup de classe: metodologia de l’aprenentatge”, Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.